

ЕКОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ БІОРІЗНОМАНІТТЯ РАМСАРСЬКИХ ВОДНО-БОЛОТНИХ УГІДЬ НПП «ПРИП'ЯТЬ-СТОХІД»

Лавринюк З., Гаврилюк М.

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

Луцьк, Україна.

zoryana.0702@ukr.net

НПП «Прип'ять-Стохід» є винятковим природно-заповідним об'єктом України. Його винятковість полягає у представленій біорізноманітності рідкісних видів, в тому числі занесених до Червоної книги України, Бернської та Боннської конвенції, видів рослин та тварин. Саме тому екологічний аналіз біорізноманіття Рамсарських водно-болотних угідь НПП «Прип'ять-Стохід» має наукову цінність, та вимагає ретельного дослідження. Нами опрацьовані матеріали та дані, отримані безпосередньо працівниками НПП «Прип'ять-Стохід» та отримані за допомогою власних досліджень, проведено порівняння, аналіз та узагальнення даних за 2014, 2017, 2020-2021 роки.

Водно-болотні угіддя міжнародного значення або Рамсарські угіддя, відповідно до Рамсарської конвенції, стороною якої є Україна, визначаються як «райони маршів, боліт, драговин, торфовищ чи водойм – природних або штучних, постійних або тимчасових, стоячих або проточних, прісних, солонуватих або солоних, включаючи морських акваторії, глибина яких під час відпливу не перевищує шість метрів, які відповідають певним критеріям, заявлені країнами і включені до Переліку водно-болотних угідь міжнародного значення Секретаріатом Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів» [1]. До меж парку частково входять два таких водно-болотних угіддя міжнародного значення, (Постановою КМ України від 23.11.1995 №935, у відповідності до міжнародних критеріїв, передбачених Рамсарською конвенцією (1971), резюме по яких складені на основі інформаційних форм, які прийняті Бюро Рамсарської конвенції. Транскордонна Рамсарська територія «Стохід- Прип'ять-Простир» об'єднує заплави українських та білоруських річок - Стоходу, Прип'яті та Простиру. Загальна площа української частини транскордонного українсько-білоруського водно-болотного угіддя «Прип'ять-Стохід-Простир» складає 51, 6 тис., які співпадають з ВБУ «Заплава річки Стохід». Територія представлена, головним чином, системою боліт, трясовин, заболочених територій і торфовищ. Особливості території визначають характер місцевої флори та фауни, що відзначаються високим ступенем біорізноманіття – тут знайдено більше 198 хребетних тварин і 550 видів судинних рослин.

Територія є одним із найважливіших у Європі місць гніздування та концентрації водно-болотних видів птахів у період сезонних міграцій птахів, а також важливим нерестовищем для багатьох видів риб.

Заплава річки Прип'ять є місцем концентрації великої кількості біорізноманіття і є одним з найбільших комплексів природного походження, на території представлено 550 видів судинних рослин і 220 видів хребетних тварин, також є місцем міграції птахів більше ніж 200 тис. особин, переважно водно- болотних і горобцеподібних. Знаходиться дане ВБУ у північно-західній частині України, Західне Полісся, між смт

Ратне і смт Любешів (10 км до ВБУ), 145 км від обласного центру – м. Луцьк; Межує з ВБУ «Заплава річки Стохід» і транскордонним ВБУ «Стохід-Прип'ять-Простир». Аналіз біорізноманіття показав, що в складі флори переважають бореальні види з голарктичними та євразійськими ареалами. В свою чергу на болотах зростають такі бореальні види – осоки гостра (*Carex acuta*), гостровидна (*C. Acu-tiformis*), пухнатопада (*C. Lasiocarpa*), чорна (*C. Nigra*), здута (*C. Rostrata*), пухирчаста (*C. Vesicaria*), висока (омська) (*C. Omskiana*), ін. Характерною є осока заяча (*C. Leporina*), біла (*C. Pallescens*), звичайними видами є пухівка багатоколоскова (*Eriophorum polystachyon*), теліптерис болотний (*Thelypteris palustris*) тощо. Зрідка трапляються такі бореальні болотні види як росичка круглолиста (*Drosera rotundifolia*), верби мирзинолиста (*Salix myrsinifolia*) і Старке (*S. Starkeana*) [2-3].

Фауна водно болотних угідь НПП, завдяки наявності різноманітних біотопів (наземних, водно- болотних і водних) є надзвичайно багатого і відображає фауністичні особливості Західного Полісся. Важливим показником фауністичного багатства території водно болотних угідь НПП «Прип'ять– Стохід» є наявність значної кількості рідкісних та таких, що перебувають під загрозою зникнення. Раритетна компонента фауни налічує: 8 видів хребетних і 3 види комах, що занесені до Червоної книги МСОП; 8 видів хребетних; 26 видів хребетних та 11 видів комах, що занесені до Червоної книги України. Крім того, на цій території зустрічається значна кількість хребетних тварин, які охороняються згідно з міжнародними конвенціями та угодами (Бернська конвенція – 229 видів; Вашингтонська конвенція – 27 видів; Угода про збереження афро-євразійських водно-болотних птахів – 49 видів; Угода про збереження кажанів в Європі – 1) .

Територія водно-болотних угідь НПП «Прип'ять–Стохід» є надзвичайно цінною у природоохоронному та науковому відношенні. Вона характеризується високим рівнем збереженості природних комплексів та уособлює основні типові риси Західного Полісся. Різноманітна ландшафтна структура, дуже багата флора і фауна у поєднанні з їхньою унікальністю та високим ступенем збереженості природних комплексів дозволяють рамсарським водним угіддям НПП «Прип'ять–Стохід» зайняти особливе місце серед природно-заповідних територій Українського Полісся.

Література:

1. Рамсарські угіддя. *Природно заповідний фонд України*: URL: <https://wownature.in.ua/oberihaymo/ramsarski-uhiddia/> (дата звернення 18.11.2021).
2. Андрієнко Т.Л., Прядко О.І. Національний природний парк «Прип'ять-Стохід». Рослинний світ. Київ: Фітоцентр, 2009. 86 с.
3. Прядко О. Бучинська дача – осередок бореального фіторізноманіття національного природного парку «Прип'ять-Стохід». *Науковий вісник національного природного парку «Прип'ять-Стохід»*. Луцьк: Ініціал, 2011. С. 28-35.